

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se och med
kopia till ju.L5@regeringskansliet.se
Diarienummer Ju2024/00351

SOU 2024:13 En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer

Sammanfattning

Lännsstyrelsen Östergötland instämmer i helhet till utredningens förslag:

- Förslag om lag om ändring i brottsbalken (1962:700),
- Förslag till lag om ändring i lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn,
- Förslag till lag om ändring i lagen (2015:642) om europeisk skyddsorder,
- Förslag till förordning om ändring i förordningen (1988:691) om kontaktförbud,
- Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:641) om verkställighet av sluten ungdomsvård,
- Förslag till förordning om ändring i fängelseförordningen (2010:2010),
- Förslag till förordning om ändring i häktesförordningen (2010:2011).

Vidare instämmer Lännsstyrelsen Östergötland till förslag; lag om ändring i lagen (1988:688) om kontaktförbud men saknar ett resonemang kring hedersrelaterat våld och förtryck kopplat till kontaktförbud som åtgärd.

Inledning

I uppdraget har ingått att utvärdera tillämpningen av lagen om kontaktförbud och ta ställning till om lagen är modernt och ändamålsenligt utformad samt om möjligheterna till att meddela kontaktförbud bör utvidgas.

Länsstyrelsen Östergötland välkomnar förslaget att utöka de omständigheter som ska beaktas särskilt vid riskbedömningen och även omfatta den omständigheten att förbudspersonen tidigare har utsatt skyddspersonen för förföljelser, otillbörlig övervakning eller andra allvarliga trakasserier, eller för påverkan i syfte att hindra att denne lämnar uppgifter till en domstol eller brottsbekämpande myndighet. Länsstyrelsen vill lyfta fram det positiva med att även särskilt beakta om andra omständigheter, hänförliga till den som förbudet avses gälla mot, innebär en ökad risk för att hen ska göra sig skyldig till ett sådant beteende som kan läggas till grund för ett kontaktförbud. Genom det säkerställs att lagstiftningens preventiva syfte tillgodoses, förebygga och förhindra brott samt skydda främst kvinnor och barn utsatta för våld och andra kränkningar i nära relationer.

Synpunkter och ställningstaganden

8. En modern och ändamålsenlig kontaktförbudslagstiftning

Länsstyrelsen Östergötland saknar ett resonemang kring hedersrelaterat våld och förtryck kopplat till kontaktförbud som åtgärd. Här vill vi uppmärksamma den kollektiva karaktären av den hedersrelaterade brottsligheten. Precis som utredningen nämner är brottsligheten i dessa fall förankrad i en bredare krets och flera personer kan vara förövare. Mot bakgrund av detta resonemang får ett kontaktförbud som utfärdas mot endast en av dessa personer inte något reellt skydd för den utsatta i de allra flesta fall. Om förövarens nätverk däremot inte befinner sig i Sverige skulle ett kontaktförbud kunna ge ett visst skydd i hedersrelaterade ärenden.

8.3.2 Risk för otillbörlig övervakning ska utgöra en grund för kontaktförbud

Länsstyrelsen Östergötland delar bedömningen att det finns ett behov av att kunna meddela kontaktförbud vid vissa former av kontrollerande beteenden och tillstyrker att risk för otillbörlig övervakning ska införas som en ytterligare grund för att utfärda kontaktförbud. När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck uppmanas ofta tredje person för att utföra övervakningen och vi bedömer därför att även det bör innefattas i lagstiftningen.

8.5.6 Rätten till offentligt biträde för unga förbudspersoner ska utökas

Länsstyrelsen Östergötland ser positivt på att när den som ett kontaktförbud gäller eller avses gälla mot är under 18 år, ska ett offentligt biträde som huvudregel utses för den personen, oavsett vilken typ av kontaktförbud som är aktuell. Detta främjar barnperspektiv och barnets bästa i komplexa och ingripande processer.

8.5.7 Det ska införas en möjlighet att förordna en särskild företrädare för barn i ärenden om kontaktförbud

Länsstyrelsen Östergötland ser positivt på förslaget om att förordna en särskild företrädare för barn när skyddspersonen är under 18 år då detta ökar möjligheten att skydda barn och unga från en våldsutövande vårdnadshavare. Behovet av att stärka barns ställning i ärenden som rör kontaktförbud är i linje med andra åtgärder samhället gör för att främja barnperspektiv och barnets bästa.

8.6.2 Underrättelseskyldighet till socialnämnden ska utvidgas

Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker förslaget om att socialnämnden alltid ska underrättas när ett beslut om kontaktförbud har meddelats. Det innebär att ansvaret för en första kontakt läggs på socialtjänsten, inte på den våldsutsatta personen. Detta är särskilt viktigt då utsattas kunskap om socialtjänstens möjlighet att ge stöd utifrån våld i nära relation i allmänhet och hedersrelaterat våld och förtryck i synnerhet i många fall är bristfällig och/eller felaktig. Socialtjänsten har då möjlighet att erbjuda insatser som stödsamtal, skyddat boende eller andra insatser som tillsammans med ett kontaktförbud ger ett ökat skydd. Det ger även socialtjänsten möjlighet att verka för att våldsutövare ska ändra sitt beteende genom att erbjuda stöd och insatser till personen som förbudet avses gälla.

10 Brottskatalogen för hedersförtryck och fridskränkingsbrotten

10.5 Överväganden

Länsstyrelsen Östergötland välkomnar utredningens förslag om att tydliggöra att anstiftan och medhjälp kan ingå i de särskilda brotten grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning och hedersförtryck. Förslaget belyser och synliggör den kollektiva karaktären av den hedersrelaterade brottsligheten på ett tydligare sätt. Vi ser även positivt på att det tydliggörs att försök, förberedelse eller stämpling till brott kan ingå i ett fridskränkingsbrott respektive ett hedersförtrycksbrott.

Ärendets beredning

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid efter föredragning av utvecklingsledare mäns våld mot kvinnor Emmelie Watsfeldt. I ärendets beredning har utredare Elin Hallberg, handläggare Angelica Rudberg och Jimmy Ernholm, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck deltagit. Samt enhetschef social hållbarhet Linda Pergelius Thorbjörnson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.